

Повернення до джерел Чарівна художня композиція пісні і поезії

30-го листопада в спортивному залі «Мир» у Бардієві і 1-го грудня 2019 року на великій сцені Театру ім. Йонаша Заборського в Пряшеві (в залі близько 700 місць для глядачів) відбувся 47 огляд народних пісень «Маковицька струна» – концерт переможців регіональних конкурсів і гостей з підзаголовком «3-поза пеца Александра Павловича» (голова організаційного комітету – Павло Богдан, музична обробка – Віктор Гащак, сценарист і режисер – Івета Світок, асистенти режисера – Ігор Крета і Марек Світок, конференсьє – Людмила Ражина і Марош Чарний, сцена – Ладислав Цупер, Марек Світок, Ігор Крета, музичний супровід – Оркестр народних інструментів Юліуса Селчана).

В Бардієві 30-го листопада відбулись два концерти – о 15.00 і 19.00 год. Учасників пісенного огляду, глядачів і гостей привітав заступник голови Центральної ради СРУСР Павло Богдан. Сказав, що з пісенним оглядом «Маковицька струна», якій вже 47 років, приходить на фольклорну сцену дальша молода генерація, яка продовжує виконувати благородну мету – зберігати пісні предків.

Це пісенне свято виявляє нові таланти, оживляє надбаня минулих поколінь і повертає їх до життя. Воно єднає тих, які виступають зі сцени, але і глядачів, які раді зустрічам з народною піснею. Завданням сучасників є подбати про те, аби ніколи не засохло джерело, яке живить «Маковицьку струну». В концерті взяли участь офіційні гості – депутат Пряшівського самоврядного краю Юрій

деlegaція Об'єднання лемків у Польщі, яку очолив Василь Шлянта.

У регіональних оглядах «Маковицької струни» в Снині, Словінках, Чирчі, Ко-

▲ Лауреат в соло співі Стефанія Ковач.

шицях, Свиднику, Пряшеві і Хмельовій виступили загалом 142 співаки. Вони пройшли через строге конкурсне сито і з них поступив кожен третій співак чи співачка. За регіональним ключем була побудована і сама програма, в якій співаки презентували свій регіон – Бардієвський, Свидницько-Стропківський, Гуменський, Кошицький, Пряшівський, Старолюбівнянський і Списьконовеський.

В огляді виступили 44 співаки з 32 піснями за супроводу Оркестру народних інструментів Юліуса Селчана в обробці Юліуса Селчана-старшого, Якуба Воростка, Мілоша Веверки та Ладислава Мацка.

Народна пісня була представлена співаками з таких сіл і міст, як Герлахів, Ортутова, Бардіїв, Стропків, Свидник, Дуплин, Радвань н/Л., Гуменне, Збудська Біла, Сечівці, Ольшовани, Нижня Каменіца, Біловежа, Беніаківці, Кошиці, Воронів н/Т., Сабинів, Баєрівці, Миклушівці, Малий Шариш, Липани, Удол, Чирч, Стара Любовня, Ольшавиця, Порац, Храсть над Горнадом, Левоча, Нижні Репаші, Попрад і Заважна Поруба.

Задумом режисера програми пісенного огляду «Маковицька струна» Івети Світок, за професією вчительки української мови, було представити сучасному поколінню заповіт будителя Олександра Павловича, 200-річчя з дня народження якого минуло 19 вересня 2019 року. На зміну пісні приходило художнє слово – його поезія з виразно громадсько-соціальною тематикою, поезія патріотична і слов'янофільського звучання. Було присутнє напутнє слово будителя, адресоване молодому поколінню – любити рідне слово, азбуку, книжку, бо вона – світло пізнання. Поезію читала Людмила Ражина, постать будителя О. Павловича сценічно відтворив о. прот. мгр Павло Новак, настоятель православного приходу в Іновці Собранецького округу, він же і популярний співак. Деяка «архаїзація» не пішла

▲ Лауреати в дуо співі – Домініка Шутяк і Домініка Панько.

на ущерб програми, навпаки, внесла в неї подих уповільненого напівказкового і разом напівбаладного будительського духу.

Олександр Павлович зберіг для нащадків десятки пісень, які побутували за його життя в наших краях, серед них «Прилетіла качка до нашого краю», «Скажи мені правду», «Сама я ся, сама зрадила», «Ой ти, дівчино, зарученая», «Коли мурували Білу Маковицю».

За рішенням журі (Варфоломій Сотак, Віктор Гащак, Петро Бегені) лауреатом 47 огляду стали Стефанія Ковач з Ортутової за пісню «Гей, уж сонечко зашло» в соло співі, Домініка Шутяк з Ольшован і Домініка Панько з Свидника в дуо співі за пісню «Зацвіла весна» і Марія Тремко з Ольшавиці, Кароліна Копанічак з Левочі і Кристина Лафко з

▲ Заключна сцена «Маковицької струни».

Українська школа в Братиславі: з Україною в серці

У п'ятницю, 23 листопада, учні Української школи в Братиславі вшанували пам'ять жертв голодоморів 1921-1922, 1932-1933 та 1946-1947 років в Україні.

На уроці Пам'яті торкнулася дитячих сердець розповідь вчителів про страшні події тридцятих років. Школярі переглянули відео про голодне лихоліття, запалили свічку Пам'яті та хвилиною мовчання вшанували загиблих від Голодомору. Поділилися фактами про наймасштабнішу трагедію України, що призвела до багатомільйонних людських жертв на найродючішій у світі землі. А ще – з апетитом скуштували ароматно-хрусткий хліб та виготовили квітку-незабудку, аби пам'ятати нищівну війну проти нашого народу.

«Це сумна сторінка в історії України. Але це наша історія, ми зобов'язані її знати! Адже українці були, є і будуть сильною та мужньою нацією. Сильні своєю добротою, вмінням допомагати один одному, співчувати, зберігати історію, культуру, передавати з покоління в покоління свої традиції», – завершила розповідь вчителька.

Ось і зараз учні школи активно готуються до різдвяних свят: вивчають вірші, таночки, колядки та пісні про Святого Миколая, виготовляють привітальні листівки, власноруч майструють

різдвяну зірку та з нетерпінням чекають зустрічі зі своїми родичами, українською громадою та всіма охочими на святкових концертах, що відбудуться 13 грудня о 17:00 у приміщенні Посольства України у Словацькій Республіці за адресою Radvanská 4175/35 та 18 грудня о 17.00 в БК «Ружинов», що на вулиці Ružinovská 2747/28.

Вчителька Української школи в Братиславі.

Фінансові пожертви

Радє, що читачі відгукнулися фінансовими пожертвами на заклик Пряшівської регіональної ради СРУСР. На фонд газети «Нове життя» і діяльність СРУСР пожертвували:

Любиця Бабота, Пряшів – 100 €
Ірина Мацко, Кошиці – 20 €

особа, яка не бажає навести ім'я і прізвище – 25 €
Пожертви на газету, на діяльність Словацько-українського культурного та інформаційного центру та Союзу русинів-українців СР можна надсилати на такий рахунок:

VÚB Prešov, číslo účtu: SK95 0200 0000 0000 0223 4572
Редакція.

▲ Сценарист і режисер програми Івета Світок.

Бохня, почесний консул України в СР Станіслав Обіцький, предноста Окружного уряду в Бардієві Мирослав Буйда, представники міста Бардіїв, директор СНМ – Музею української культури у Свиднику Ярослав Джоганик, а також закордонні гості, серед них

▲ Лауреати в тріо співі – Марія Тремко, Кароліна Копанічак і Кристина Лафко.

(Продовження на 2 стор.)

Повернення до джерел Чарівна художня композиція пісні і поезії

(Закінчення з 1 стор.)

Левочі в тріо співи за пісню «Зіронець на небі горить». Призом симпатії глядачів була нагороджена Марія Лисонь з Нижніх Репаш за пісню з приперченим підтекстом «Пришов до нас капелюшар».

▲ Співає Марія Лисонь з Нижніх Репаш.

Гість програми – ансамбль «Намисто» (керівник ансамблю Галина Дрозд) з міста Калуш Івано-Франківської області України – представився

▲ Ансамбль «Намисто» з Калуша.

віночком популярних українських пісень, в тому числі незабутньою пісню-танго «Гуцулка Ксеня», яка в минулому столітті була однією з найвідоміших українських пісень у світі.

організаційна підготовка проходить протягом всього календарного року – від ранньої весни до пізньої осені.

Ефектна заключна сцена під мелодію пісні «Там, де Бескиди, Карпати» з поезії

* * *

Огляд народних пісень «Маковицька струна» кульмінував 1.12.2019 р. гала-концертом в Театрі ім. Йонаша Заборського в Пряшеві. Доброзичлива атмосфера, яка панувала у залі, акустика, світлові ефекти, озвучення допомогли розкрити талант співаків. В декотрих з них, в тому числі і наймолодших, виявився певний артизм, що належним чином оцінила публіка.

Традиційна велика участь глядачів, як сказав на відкритті гала-програми Павло Богдан, створює сприятливий ґрунт для варіантних рішень «Маковицької струни» в майбутньому. Пісенний огляд за своїми розмірами охоплює, по суті, всю Східну Словаччину і його ор-

▲ Конференсьє програми – Людмила Ражина і Марош Чарний.

диригент Оркестру народних інструментів Юліус Селчан, реагуючи на невтихаючі оплески глядачів. Він сказав: «Я вже не пригадую, скільки років дирижую «Маковицьку струну». Час втікає, проте завжди радо йду на ту музикантську «тортуру», яка вимагає затрати багато сил і енергії. Готувати такий концерт – то не жарт – не фіґля. Я схиляюся перед роботою організаторів, кланяюся всім співакам, тим, які весь свій час присвячують народній пісні. Та пісня, яка звучить на «Маковицькій струні» – то неймовірна краса, створена людиною. Ті співаки прийшли до нас поділитися тою красою, яку люблять і якою живуть. Все це мені додає неймовірну позитивну енергію, дає мені сили на цілий рік. Тому знову і знову тішусь на далішчу «Маковицьку струну». Надіюся, що так буде і наступного року».

Мирослав ІЛЮК.

«Взяв би я бандуру», «Чорна рілля ізорана», далі, «Сину, качки летять» на слова Михайла Ткача, музика Олександра Білаша, «І шумить, і гуде» і даліші.

У ході програми прозвучали також словацькі народні пісні, серед них «Na zelenej lúčke» в обробці Вітезослава Новака у виконанні гостя програми – Еви Блашковой чи «Keď mi prišla karta narukovat» у виконанні Марка Мохнача.

Публіка бурхливими оплесками оцінила виконання Евою Блашковою пісні Наталки з опери Миколи Лисенка «Наталка Полтавка» та пісні «Місяць на небі» в обробці Федора Надененка, яку в дуеті виконали Ева Блашкова та Марко Мохнач.

У заключній програмі вечора у виконанні співака прозвучав віночок місцевих народних пісень, серед них «Кам'яна, Кам'яна», «Кеде собі заспівам» чи гімнічно-патріотична пісня «Там, де Бескиди, Кар-

▲ Олена Пекар (п'ята зліва) серед частини учасників презентації.

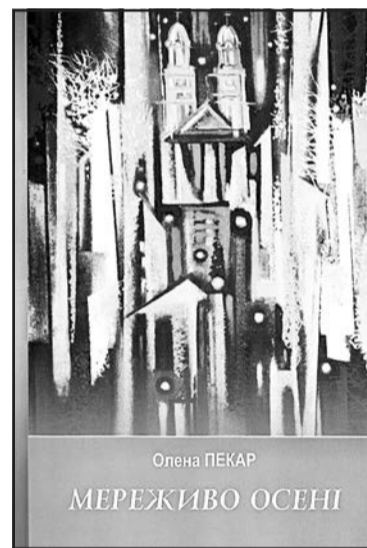
Незабутній вечір української поезії

22.11.2019 р. в Словацькому культурному та інформаційному центрі в Пряшеві відбулась презентація збірки вибраних творів «Мереживо осені» відомої закарпатської поетеси, члена Національної спілки письменників України, члена Всеукраїнського об'єднання «Письменники Бойківщини», лауреата літературної премії ім. Августина Волошина, відмінника народної освіти, викладачки української мови та літератури Ужгородської лінгвістичної гімназії ім. Т. Г. Шевченка Олени Пекар. Цього року в Україні за збірку «Мереживо осені» авторка отримала літературну премію ім. Петра Скунця.

Презентацію відкрили заступник голови Центральної ради Союзу русинів-українців Словацької Республіки Павло Богдан та голова Спілки українських письменників Словаччини Іван Яцканин. Останній оцінив життєвий і творчий шлях Олени Пекар і зробив аналіз її збірки «Мереживо осені».

Книга «Мереживо осені» цікава тим, що в ній надруковані поеми, вірші-диалогі, катрени філософського змісту, вірші-новели, а також статті, спогади, есеї та світліни зі сімейного архіву поетеси з відомими українськими поетами та письменниками. Це вже десята книга пані Оле-

ни, творчість якої багатогранна, адже вона автор громадянської, пейзажної, інтимної лірики, духовної поезії, а також пише твори для дітей та молоді. На її поезії написана музика і вони стали піснями.

В ході презентації пані Олена душевно прочитала добірку своєї поезії, заспівала власні пісні та розповіла про свій життєвий шлях і чималий творчий доробок, з яким присутні могли ознайомитись в залі Центру, де панувала дружба і тепла атмосфера, звучали щирі оплески і слова подяки авторці за її творчість.

Про поезію Олени Пекар написав доктор філологічних наук, професор, академік Національної Академії наук України Микола Жулинський: «Безмірна любов до рідного краю, Карпатських лісів, гір та долин, народних традицій простежується в поезії Олени Пекар. Велика любов до Бога і Матері Божої носить характер релігійного виховання читача. Оспіване не тільки прекрасне літо, але й всі пори року, які не впливають на красу Карпат. Велику увагу приділено любові й повазі до друзів та рідних. Знайомство і вивчення поезії О. Пекар веде до піднесення національного патріотичного духу читача, що особливо необхідно для молодого покоління українців».

Презентацію книги «Мереживо осені» поетеси Олени Пекар організували Союз русинів-українців Словацької Республіки, Спілка українських письменників Словаччини та громадське об'єднання «Мельпомена» з Ужгорода, Україна.

Це був незабутній вечір української поезії та пісні!

-мі-

Ірина МАЦКО.

Марко Мохнач представився самотійним концертом

У вівторок, 26 листопада 2019 року, в Театрі Олександра Духновича в Пряшеві відбувся концерт співака, уродженця Габурі Марка Мохнача за супроводу на фортепіано музичного педагога, заслуженої артистки України, доц. Любові Гундер.

Зі сцени театру звучали українські народні та авторські пісні. Щоб мати уяву про діапазон виконавських інтересів Марка Мохнача, наведемо хоч би такі пісні: «Над річкою бережком», «Ой і не сталися, барвінку, хрещатий барвінку, та і по кру-

тій горі», «Взяв би я бандуру», «Чорна рілля ізорана», далі, «Сину, качки летять» на слова Михайла Ткача, музика Олександра Білаша, «І шумить, і гуде» і даліші.

У ході програми прозвучали також словацькі народні пісні, серед них «Na zelenej lúčke» в обробці Вітезослава Новака у виконанні гостя програми – Еви Блашковой чи «Keď mi prišla karta narukovat» у виконанні Марка Мохнача.

Публіка бурхливими оплесками оцінила виконання Евою Блашковою пісні Наталки з опери Миколи Лисенка «Наталка Полтавка» та пісні «Місяць на небі» в обробці Федора Надененка, яку в дуеті виконали Ева Блашкова та Марко Мохнач.

У заключній програмі вечора у виконанні співака прозвучав віночок місцевих народних пісень, серед них «Кам'яна, Кам'яна», «Кеде собі заспівам» чи гімнічно-патріотична пісня «Там, де Бескиди, Кар-

▲ Заключна сцена концерту. На фото (зліва): Любов Гундер, Марко Мохнач, Ева Блашкова, Валерія Фір'єш.

▲ Під час панахиди перед Хрестом-Пам'ятником в Пряшеві 24.11.2019 року.

Свічка вічної пам'яті

В Пряшеві вшанували пам'ять жертв Голодомору в Україні.

Кожного року у листопаді в Україні і світі вшановують пам'ять жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні. В Божих храмах, українських родинах в той час горить свічка вічної пам'яті.

Так було і в Пряшеві у неділю, 24.11.2019 року, на святій літургії в кафедральному храмі св. Олександра Невського. Святу літургію і панахиду відслужив настоятель храму, секретар Пряшівської православної єпархії, о. митр. прот. Михайло Швайко. Він молився за життя, за людину, яка є вінцем Божого творіння, а водночас молився за мільйони жертв Голодомору в Україні. Сказав, що жоден режим, які б високі ідеї він не сповідував, не має права відбирати у людини життя, бо людину створив сам Бог.

З 2006 року перед кафедральним храмом св. Олександра Невського в Пряшеві стоїть Хрест-Пам'ятник жертвам Голодомору. На мармуровій плиті Хреста-Пам'ятника (хрест виготовив пряшівчанин Ігор Пешта) є двомовний українсько-словацький напис: «Жертвам Голодомору в Україні 1932 - 1933 рр. Святий хрест посвячений 4 листопада 2006 р.» Цього року хрест пройшов реконструкцію.

Духовенство, віруючі, представники українських установ і

організацій Пряшева і Кошиць поклали до підніжжя Хреста квіти і запалили свічки вічної пам'яті.

Пам'яті жертв Голодомору, який за різними даними забрав життя від 4 до 10 мільйонів людей, вклонився заступник голови Центральної ради Союзу русинів-українців Словацької Республіки Павло Богдан. Звертаючись до присутніх, сказав, що разом з Україною вшановують пам'ять Голодомору 1932-1933 років також громадяни Словаччини – українці та словаки, бо людський біль, людські страждання однаково близькі людям доброї волі без різниці їх національної приналежності. Проявом співчуття з багатостраждальним українським народом русини-українці Словаччини – невід'ємна складова частина світового українства – виявляють свою кровну спорідненість з рідними братами і сестрами в Україні і за її межами.

Такі країни світу, як США, Канада, Мексика, Португалія, Польща, Угорщина, Литва, Латвія, Естонія, Грузія, Австралія визнали Голодомор в Україні геноцидом українського народу, а Словаччина, Чехія, Італія, Іспанія, Аргентина, Бразилія засудили Голодомор як акт винищення людства, вчинений тоталітарним сталінським режимом.

Мирослав ІЛЮК.

Хор «Карпати» розпочав багату різдвяну та новорічну програму

Традиційно багату є різдвяна та новорічна пора на межі старого та нового року для Українського народного хору «Карпати» з Кошиць. Урочисті акції розпочали «Карпати» в суботу, 23 листопада 2019 р., на виїздовому, ювілейному десятому концерті хорів і музичних груп «Співайте Йому нову пісню, натхненно Йому грайте» в міській частині Кошиць – Польов.

Хор «Карпати» був гостем концерту вперше. Запросила його одна з головних організаторів, заступник приматора міста Кошиць Луція Гурбальова. «Карпати» наприкінці концерту виконали такі твори – «Свят, свят» із святої літургії, колядки «Небо і земля» і «Слава нашим господарям», народні пісні «З Виходней дівчата» і «Верховино, мати моя», гімнічні пісні «Ака сі мі красна» і «Рева та стогне», а на закінчення прозвучала «Молитва за народ». Виступ «Карпат» прийняла публіка з великим натхненням, зокрема оцінила соло Андрія Личка в пісні «Верховино, мати моя» та пісню «Ака сі мі красна». Організатором концерту було Громадське об'єднання «Співацько-музичний ансамбль Польова». Концерт проходив в рамках 30-го Фестивалю сакральної музики в Кошицях, який щороку організує магістрат міста Кошиць.

В заповненому храмі св.

Михайла Архангела присутні були і приматор міста Кошиць Ярослав Полачек та староста міської частини Кошиць – Польов Ладіслав Брада. В програмі виступали і місцевий Співацький

група «Поляна» з Кошиць, жіночий хор Чеської спілки в Кошицях, жіноча співацька група «Жівена» з Молдави над Бодвою, Музично-драматичний колектив «Серденько» З'єднаної шко-

хор св. Михайла з солістами Мар'яном Лукачем та Петром Янітором, Хор св. Фаустини з кошицького району «Sídliisko KVP» і молодіжний оркестр «ЛУВЕНУМ» з Польова.

Різдвяні та новорічні програми пройдуть у суботу, 7 грудня 2019 року, в Історичній ратуші на Головній вулиці в Кошицях на «Вечорі національних меншин». У суботу, 14 грудня 2019 року, там же здійсниться традиційний різдвяний концерт хору «Карпати» та його гостей під назвою «Різдвяні традиції нацменшин в Кошицях». Гостями «Карпат» будуть чоловіча співацька

ли ім. Т. Шевченка з Пряшева та лауреати регіонального огляду «Маковицька струна» в Кошицях.

У суботу, 11 січня 2020 р. (місце: «Spoločenský pavlón Košice») відбудеться 29-й Новорічний бал русинів-українців «Маланчин вечір». Найкращу святкову пору року закінчать «Карпати» в неділю, 12 січня, в Історичній ратуші в Кошицях 19-им Новорічним концертом русинів-українців. Гостем обидвох програм буде Заслужений академічний Закарпатський народний хор з Ужгорода.

Святослав ДОВГОВИЧ.

«Було колись...» у Пряшеві і таке

У 20 номері «Нового життя» була опублікована обширна, змістовна стаття про святкування 250-річчя від народження поета, драматурга, засновника нової української літератури Івана Котляревського. Було згадано його найпопулярніший і невмирущий твір – народну оперу «Наталка Полтавка», до якої музику написав класик української опери Микола Лисенко. У статті наведено, що вперше на Словаччині, тобто в Пряшеві, театром товариства «Просвіта» здійснено постановку «Наталки Полтавки» у 1927 році.

В додаток необхідно навести, що дякуючи перекладам на словацьку мову та режисерським постановкам Юрія Шерегія, корифея українського театру Закарпаття, було реалізовано постановку «Наталки Полтавки» на кількох професійних і визначніших аматорських сценах Словаччини.

Вважаємо необхідним нагадати «і таке», що перед п'ятдесяти роками, з нагоди 200-річчя від дня народження Івана Котляревського, 19 грудня 1969 року в Українському національному театрі (УНТ) в Пряшеві здійснено постановку «Наталки Полтавки». Поста-

новку, за супроводу оркестру пряшівської музичної школи під керівництвом директорки школи Людмили Кириченко та режисери автора цієї статті, підготував драматичний гурток молодіжного ансамблю «Весна» при українському клубі ОК КСУТ.

І наперекір тому, що ролі в народній опері виконували аматорські актори, переважно студенти українських класів середніх фахових шкіл та студенти педфакультету, постановка мала великий успіх в української громади міста Пряшева, але й на Фестивалі драми й художнього слова ім. Олександра Духновича.

Ролі виконували: **Виборний** – Левко Довгович, **Наталка** – Марія Калиняк (Шлоссер) з села Гавай, студентка Середньої економічної школи, **Терпелиха** – Марія Устяновська (Шимова) з села Пчолине, студентка Середньої медичної школи, **Петро** – Іван Пипта з Руської Волової, студент кошицької консерваторії, **Микола** – Мирон Гаула з Меджилаборець та **Возний** – Ігор Латта з Пчолиного, студенти пряшівської педфакультету.

Для доповнення ще одна інформація: перед п'ятдесяти

роками драматичний гурток «Весни» під режисурою автора статті здійснив постановку водевілю «Бувальщина» Велисовського-Стеценка, прем'єра якого відбулася також в УНТ в Пряшеві 31 березня 1969 року. Ролі виконували: **Галька** – Таня Новак (Жігова) з села Грабівчик, рідна мати сучасного міністра господарства СР пана Петра Жігу, **Василь** – уже покійний Володимир Тимочко з Орлова, **Химка** – Ірина Ратвай з Лукова, **Паламар** – Ігор Латта з Пчолиного, **Батько** – Левко Довгович. Репризи «Бувальщини» з великим успіхом пройшли у 12 селах Пряшівщини.

Заради цікавості хіба стільки, що всі виконавці ролей мали талант для театрального, але й вокального мистецтва. Підтвердженням цього є те, що Марія Калиняк та Ігор Латта вирішили студіювати театральне мистецтво в Театральному інституті ім. Карпенка-Карого в Києві й успішно закінчили студії в Києві. Марію Устяновську батьки студіювати у Київ не пустили.

«Було колись...» у Пряшеві і таке.

Левко ДОВГОВИЧ.

▲ В «Наталці Полтавці» грали: верхній ряд зліва: Виборний – Левко Довгович, Терпелиха – Марія Устяновська, Наталка – Марія Калиняк, внизу: Микола – Мирон Гаула, Возний – Ігор Латта.

▲ З постановки водевілю «Бувальщина» – Химка – Ірина Ратвай, Паламар – Ігор Латта.

